

32002D0835

29.10.2002.

EIROPAS KOPIENU OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

L 294/44

## PADOMES LĒMUMS

(2002. gada 30. septembris),

ar ko pieņem īpašu pētniecības, tehnoloģijas attīstības un demonstrējumu programmu "Eiropas pētniecības telpas izveide" (2002.–2006. gads)

(2002/835/EK)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, un jo īpaši tā 166. pantu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu <sup>(1)</sup>,ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu <sup>(2)</sup>,ņemot vērā Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu <sup>(3)</sup>,

tā kā:

(1) Saskaņā ar Līguma 166. panta 3. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1513/2002/EK attiecībā uz sesto Eiropas Savienības pamatprogrammu pētniecības, tehnoloģijas attīstības un demonstrējumu pasākumiem, kas veicina Eiropas pētniecības telpas izveidi un jauninājumus, (2002.–2006. gads) <sup>(4)</sup> (turpmāk tekstā "pamatprogramma") jāievieš, izmantojot īpašas programmas, kas definē sīki izstrādātus noteikumus minēto pasākumu īstenošanai, nosaka to ilgumu un nodrošina ar līdzekļiem, ko uzskata par vajadzīgiem.

(2) Pamatprogrammu veido trīs galvenie pasākumu kopumi: "Kopienas pētniecības koncentrēšana un integrēšana", "Eiropas pētniecības telpas izveide" un "Eiropas pētniecības telpas pamatu stiprināšana", no kuriem otro īsteno šī programma.

(3) Uzņēmumu, pētniecības centru un universitāšu līdzdalības un pētījumu rezultātu izplatīšanas noteikumi pamatprogrammai (turpmāk tekstā "Līdzdalības un pētījumu rezultātu izplatīšanas noteikumi") attiecas uz šo programmu.

(4) Saskaņā ar Līguma 170. pantā noteikto programmā var piedalīties valstis, kuras šajā nolūkā ir noslēgušas vajadzīgos nolīgumus, un, projektu līmenī un pamatojoties uz kopīgajām interesēm zinātniskās sadarbības nolūkos, tajā var piedalīties trešo valstu un starptautisku organizāciju zinātniskās sadarbības iestādes.

(5) Īstenojot šo programmu, īpaša nozīme piešķirama mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) vajadzībām un to līdzdalības veicināšanai.

(6) Pētījumos, kas veikti šīs programmas darbības laikā, jāievēro ētikas pamatprincipi, to skaitā tie, kas iekļauti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.

(7) Pēc Komisijas paziņojuma "Sievietes un zinātne", Padomes 1999. gada 20. maija Rezolūcijas par sieviešu lomu zinātnē <sup>(5)</sup> un Eiropas Parlamenta 2000. gada 3. februāra Rezolūcijas šajā jautājumā tiek īstenots rīcības plāns, lai intensificētu darbību sieviešu lomas palielināšanai un stiprināšanai zinātnē un pētniecībā.

(8) Līdzdalība šīs programmas pasākumos tiks veicināta, publicējot vajadzīgo informāciju par programmas saturu, nosacījumiem un procedūrām, lai laicīgi un saprotamā veidā darītu tās pieejamas potenciālajiem dalībniekiem, to skaitā dalībniekiem no asociētajām kandidātvalstīm un citām asociētajām valstīm. Īpaši pasākumi tiks veikti, lai atbalstītu zinātnieku un iestāžu līdzdalību no jaunattīstības valstīm, Vidusjūras valstīm, to skaitā Rietumbalkāniem, kā arī no Krievijas un jaunajām neatkarīgajām valstīm (JNV).

(9) Šī programma jāīsteno elastīgi, efektīvi un pārskatāmi, ņemot vērā attiecīgās intereses, jo īpaši zinātnes, rūpniecības, patērētāju un Kopienas politikas intereses. Pētījumi, kas īstenojami saskaņā ar šo programmu, vajadzības gadījumā jāpiemēro Kopienas politikas vajadzībām un zinātnes un tehnoloģijas attīstībai.

(10) Jāveicina tālāko Kopienas reģionu līdzdalība pētniecības un tehniskās attīstības (ESP) pasākumos, izmantojot atbilstīgos mehānismus, kas piemēroti attiecīgajai situācijai.

<sup>(1)</sup> OV C 181 E, 30.7.2002., 72. lpp.

<sup>(2)</sup> Atzinums sniegts 2202. gada 12. jūnijā (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēts).

<sup>(3)</sup> OV C 221, 17.9.2002., 97. lpp.

<sup>(4)</sup> OV L 232, 29.8.2002., 1. lpp.

<sup>(5)</sup> OV C 201, 16.7.1999., 1. lpp.

(11) Šā lēmuma īstenošanai vajadzīgie pasākumi jāpieņem saskaņā ar Padomes 1999. gada 28. jūnija Lēmumu 1999/468/EK, ar ko nosaka Komisijai piešķirto izpildpilnvaru īstenošanas procedūru <sup>(1)</sup>.

(12) Komisija savlaicīgi nodrošina neatkarīga novērtējuma veikšanu, pamatojoties uz visaptverošiem datiem par tiem pasākumiem, kas īstenoti šīs programmas jomās, ņemot vērā pašas ieguldījumu Eiropas Pētniecības telpas izveidē, ko īsteno atklāti attiecībā pret visiem iesaistītajiem dalībniekiem.

(13) Ir notikusi apspriešanās ar Zinātnes un tehnisko pētījumu komiteju (ZTK) par programmas zinātnisko un tehnoloģisko saturu,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

#### 1. pants

1. Ar šo saskaņā ar Lēmumu Nr. 1513/2002/EK (turpmāk "pamatprogramma") laikam no 2002. gada 30. septembra līdz 2006. gada 31. decembrim tiek pieņemta īpaša programma pētniecības telpas izveidei (turpmāk "īpaša programma").

2. Īpašās programmas mērķi un zinātnes un tehnoloģijas prioritātes ir izklāstītas I pielikumā.

#### 2. pants

Saskaņā ar pamatprogrammas II pielikumu vajadzīgā finansējuma apjoms īpašās programmas īstenošanai ir EUR 2 605 miljoni, tostarp maksimāli 6,0 % no summas tiek atvēlēti Komisijas administratīvajiem izdevumiem. Paredzamais izdevumu sadalījums sniegts šā lēmuma II pielikumā.

#### 3. pants

Visi pētījumi, kas īstenojami saskaņā ar īpašo programmu, jāveic saskaņā ar ētikas pamatprincipiem.

#### 4. pants

1. Sīki izstrādātie noteikumi Kopienas finansīalai līdzdalībai īpašajā programmā ir tie, kas minēti pamatprogrammas 2. panta 2. punktā.

<sup>(1)</sup> OV L 184, 17.7.1999., 23. lpp.

2. Līdzekļi īpašās programmas īstenošanai ir definēti pamatprogrammas I un III pielikumā un aprakstīti šā lēmuma III pielikumā.

3. Uz īpašo programmu attiecas līdzdalības un izplatīšanas noteikumi.

#### 5. pants

1. Komisija izstrādā darba programmu īpašās programmas īstenošanai, sīki izklāstot I pielikumā noteiktos mērķus, zinātnes un tehnoloģijas prioritātes un to izpildes grafiku.

2. Darba programmā ņem vērā attiecīgos pētniecības pasākumus, kurus veic dalībvalstis, asociētās valstis un Eiropas un starptautiskās organizācijas. Vajadzības gadījumā programmu atjaunina.

#### 6. pants

1. Par īpašās programmas īstenošanu atbildīga ir Komisija.

2. Procedūra, kas noteikta 7. panta 2. punktā, attiecas uz šādu pasākumu pieņemšanu:

— darba programmas izveide un atjaunošana, kas minēta 5. panta 1. punktā, tajā skaitā izmantojamie līdzekļi un turpmākie pielāgojumi to izmantošanai, kā arī piemērojamie konkursa nolikumu saturu vērtēšanas un atlases kritēriji,

— ESP darbību finansēšanas apstiprināšana, kurā aprēķinātais Kopienas finansējuma apjoms šajā programmā ir vairāk nekā EUR 0,6 miljoni,

— darba uzdevumu sastādīšana neatkarīgam novērtējumam, kas noteikts pamatprogrammas 6. panta 2. punktā,

— jebkādi grozījumi II pielikumā minētās summas paredzamajā sadalījumā.

#### 7. pants

1. Komisijai palīdz komiteja.

2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Lēmuma 1999/468/EK 4. un 7. pantu.

Lēmuma 1999/468/EK 4. panta 3. punktā paredzētais laikposms ir divi mēneši.

3. Komiteja pieņem savu reglamentu.

9. pants

Šis lēmums ir adresēts dalībvalstīm.

8. pants

1. Komisija regulāri ziņo par vispārējo īpašās programmas īstenošanas gaitu saskaņā ar pamatprogrammas 4. pantu; ziņojumā jāietver informācija par finanšu aspektiem.

Briselē, 2002. gada 30. septembrī

2. Komisija nodrošina neatkarīgu uzraudzību un novērtējumu, kā noteikts pamatprogrammas 6. pantā, kas jāveic attiecībā uz tiem pasākumiem, kas īstenoti īpašās programmas jomās.

Padomes vārdā —

*priekšsēdētājs*

B. BENDTSEN

## I PIELIKUMS

## ZINĀTNES UN TEHNOLOĢIJAS MĒRĶI UN PASĀKUMU VISPĀRĒJAS NOSTĀDNES

## 1. Ievads

Šī programma ir vērsta pret strukturāliem šķēršļiem, kuri sastopami Eiropas pētniecības jomās un kuri nākotnē iespējams būtiski ietekmētu ES spēju nodrošināt tās pilsoņu centienus, lai to ekonomikas un sabiedrības pamatos uz zinātnes atziņām. Programma:

- visos līmeņos akcentēs centienus pārveidot pētījumu iznākumus derīgos un komerciāli vērtīgos jauninājumos,
- sekmēs cilvēkresursu attīstību, kas ir pētniecības jaudu pamatā, kā arī pētnieku mobilitāti, zināšanu un pieredzes apmaiņu Eiropas valstīs un ārpus Eiropas,
- veicinās iespējami racionālu pētniecības infrastruktūru attīstību un modernizāciju, pamatojoties uz ienesīguma kritēriju, un nodrošinās iekārtu un saistīto resursu pieejamību tiem pētniekiem visā Eiropā, kuriem tas ir vajadzīgs,
- attīstīs konstruktīvākas un efektīvākas pētnieku un pārējo iedzīvotāju komunikācijas iespējas, lai sabiedrība kopumā būtu labāk informēta un konstruktīvāk ietekmētu zinātnes, tehnoloģijas un jauninājumu tālāku attīstību un vadību <sup>(1)</sup>.

Pēc to rakstura un īstenošanas veidiem šīs programmas darbības jomā veiktie pasākumi ir piemērojami visām pētniecības un tehnoloģijas jomām. Tiem ir īpaša lietderība atšķirībā no tiem pasākumiem, kas īstenoti citās pamatprogrammas daļās, it sevišķi programmas "Eiropas pētniecības telpas integrēšana un stiprināšana" prioritārajās tematiskajās jomās, kas noteiktas ES pētniecībai šajā programmā, un īpaša uzmanība tiks pievērsta saskaņotības nodrošināšanai ar to.

Šī savstarpējā saikne ietvers:

- pilnveidotus noteikumus cilvēkresursu attīstībai un zināšanu nodošanai, kas izriet no šajā programmā iekļauto pasākumu īstenošanas, kuri attieksies arī uz pētniecības prioritārajām tematiskajām jomām, kā arī uz pētniecības infrastruktūru ar plašu pielietojumu, tai skaitā to, kas pārsniedz prioritāro jomu robežas,
- vienotu metožu un līdzekļu izmantošanu, lai ar pētniecības palīdzību veicinātu jauninājumu ieviešanu un labāk saskaņotu pētniecības un sabiedrības vajadzības, kā arī vienotas sistēmas ieviešanu pasākumu īstenošanai attiecībā uz cilvēkresursiem, infrastruktūras atbalstu un ētiskas pētījumu norises nodrošināšanu, kuru var īstenot veiksmīgi integrētu projektu un izcilu sadarbības tīklu kontekstā.

Tiks atbalstīta kandidātvalstu līdzdalība šajā programmā.

Šīs programmas un no tās izrietošo pētniecības pasākumu īstenošanas laikā ir jāievēro ētikas pamatprincipi. Tie ietver principus, kas minēti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, piemēram, cilvēka cieņas un cilvēka dzīvības aizsardzība, personas datu un privātās dzīves aizsardzība, kā arī dzīvnieku un dabas aizsardzība, saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem, un attiecīgās starptautiskās konvencijas par rīcības kodeksiem, piemēram, Helsinku Deklarāciju tās jaunākajā versijā, Eiropas Padomes Konvenciju par cilvēktiesībām un biomedicīnu, kas parakstīta 1997. gada 4. aprīlī Ovjedā, Papildu protokolu aizliegumam klonēt cilvēkus, kas parakstīts 1998. gada 12. janvārī Parīzē, ANO Konvenciju par bērnu tiesībām, UNESCO pieņemto Vispārējo deklarāciju par cilvēka genomu un cilvēktiesībām un attiecīgās Pasaules Veselības organizācijas (WHO) rezolūcijas.

<sup>(1)</sup> Lai veicinātu šādas saskaņotas programmas īstenošanu, katrai programmas komitejas sanāksmei, kā minēts darba kārtībā, Komisija saskaņā ar tās noteiktām vadlīnijām atļūdzinās izdevumus vienam pārstāvim no dalībvalsts, kā arī vienam speciālistam/padomdevējam no dalībvalsts tiem darba kārtības jautājumiem, kuros dalībvalstīm vajadzīga īpaša pieredze.

Jāievēro arī Eiropas padomdevēju grupas biotehnoloģijas ētikas jautājumos (1991.–1997.) atzinumi un Eiropas Dabaszinātņu ētiku un jaunu tehnoloģiju Eiropas grupas (no 1998. gada) atzinumi.

Pētniecības projektu dalībniekiem jāievēro attiecīgā likumdošana tajās valstīs, kurās tiks veikti pētījumi. Vajadzības gadījumā pirms ESP pasākumu uzsākšanas pētniecības projektu dalībniekiem jāsaņem attiecīgās ētikas komitejas apstiprinājums. Sistemātiski tiks veikta piedāvājumu ētikas pārbaude attiecībā uz delikātiem jautājumiem. Īpašos gadījumos ētikas pārbaudi var veikt projekta īstenošanas gaitā.

Šī programma nefinansē šādas pētniecības jomas:

- pētījumus, kuru mērķis ir klonēt cilvēku reproduktīvos nolūkos,
- pētījumus, kuru mērķis ir pārveidot cilvēka ģenētisko mantojumu, kura rezultātā šādas izmaiņas varētu padarīt pārmantojamas <sup>(1)</sup>,
- pētījumus, kuru mērķis ir radīt cilvēka embriju vienīgi zinātniskās pētniecības nolūkos vai ar mērķi iegūt mātes šūnas, tajā skaitā ar somatisko šūnu kodola nodošanu.

Saskaņā ar Amsterdamas Protokolu par dzīvnieku aizsardzību un labturību eksperimenti ar dzīvniekiem jāaizvieto ar citiem, ja vien tas ir iespējams. Jānovērš dzīvnieku ciešanas vai jāsamazina tās līdz minimumam. Jo īpaši tas attiecas (saskaņā ar Direktīvu 86/609/EEK <sup>(2)</sup>) uz eksperimentiem ar dzīvniekiem, kuros izmanto cilvēkiem tuvākās dzīvnieku sugas. Dzīvnieku ģenētiskā mantojumu mainīšana vai dzīvnieku klonēšana ir pieļaujama tikai tad, ja mērķi ir ētiski attaisnojami un apstākļi ir tādi, ka tiek garantēta dzīvnieku labturība un tiek ievēroti bioloģiskās daudzveidības principi.

## 2. Pētniecība un jauninājumi

### Mērķi

Vispārējs mērķis ir būtiski uzlabot jauninājumu ieviešanas procesu Eiropā īstermiņa, vidēji ilga termiņa un ilgtermiņa laika posmā, veicinot pētījumu un jauninājumu sekmīgāku integrāciju un strādājot pie saskaņotākas un jauninājumu ieviešanai draudzīgākas politikas un normatīvās vides izveides visā Eiropas Savienībā.

Šajā nolūkā un saskaņā ar Komisijas paziņojumu "Par jauninājumiem ekonomikā, kuri pamatoti uz zinātnes atziņām" tiks veikti pasākumi vairākās īpašās jomās, kuras viena otru papildina un ir savstarpēji saistītas ar tiem pasākumiem, kurus īsteno ar nosaukumu "Eiropas pētniecības telpas integrēšana un stiprināšana". To uzmanības lokā ir uzlabot iesaistīto personu — pētnieku, rūpniecisko ražotāju, ieguldītāju, valsts varas iestāžu un citu iesaistīto dalībnieku — zināšanas, sapratni un spējas Eiropas, valstu un reģionu līmenī, veicinot intensīvāku un sekmīgāku sadarbību to vidū un nodrošinot stratēģiska rakstura informāciju un pakalpojumus, kā arī attīstot jaunas metodes un līdzekļus, lai palīdzētu tiem īstenot attiecīgos centienos. Visi šie pasākumi pamatojas uz principu, ka jauninājumi nav atdalāmi no zinātnes; pasākumu mērķis ir stiprināt pētniecības un jauninājumu saikni no pētniecības koncepcijas viedokļa to īstenošanas laikā.

Lai stiprinātu to strukturējošo ietekmi Eiropā, šos pasākumus vajadzības gadījumā var īstenot sadarbībā ar citām komisijām vai organizācijām reģionālā, valstu vai Eiropas līmenī, piemēram, Eiropas Investīciju banku (EIB) un Eiropas Investīciju fondu (EIF) "Jauninājums 2000 iniciatīva" kontekstā, kā arī sadarbībā ar struktūrfondu pasākumiem šajā jomā.

<sup>(1)</sup> Pētījumu, kas attiecas uz gonādas vēža ārstēšanu var finansēt.

<sup>(2)</sup> OV L 358, 18.12.1986., 1. lpp.

## Paredzētie pasākumi

a) *Vienota tīkla izveide starp dalībniekiem un lietotājiem un sadarbības veicināšana to vidū*

Jauninājumu sistēmu darbības efektivitāti nosaka tās dalībnieku sadarbības un apmaiņas intensitāte. Eiropas tīkli šajā jomā veicinās pētnieku un ražotāju, uzņēmēju un ieguldītāju sadarbību. Pasākumu mērķis būs veicināt un izvērtēt vietējās un reģionālās iniciatīvas, lai sekmētu novatoriskas uzņēmējdarbības izveidi un attīstību, lietotāju iesaisti jaunrades procesā, veiksmīgas pieredzes apmaiņu un starptautiskas sadarbības īstenošanu, iesaistot universitātes, biznesa inkubatorus, riska kapitāla fondus u. c. un pasākumu optimizāciju attiecībā uz saziņu, mācībām, zināšanu nodošanu un apmaiņu starp universitātēm, uzņēmumiem un finanšu pasauli.

b) *Starpreģionālās sadarbības veicināšana*

Reģionālais līmenis ir piemērotākais, lai ieviestu jauninājumu stratēģijas un programmas, iesaistot svarīgākos vietējos dalībniekus. Šā pasākuma mērķis, kas īstenojams ciešā sadarbībā ar pasākumiem reģionālās politikas un struktūrfondu kontekstā, ir:

- veicināt informācijas apmaiņu par īpašām tēmām, kas attiecas uz jauninājumiem,
- sekmēt veiksmīgas prakses pārņemšanu un jauninājumu stratēģiju ieviešanu to valstu reģionos, kuras gatavojas iestāties ES, un
- veicināt tādu shēmu vai pasākumu īstenošanu reģionālā un starpreģionālā līmenī, kas bijuši veiksmīgi Eiropas līmenī.

c) *Eksperimentēšana ar jauniem līdzekļiem un pieejām*

Šo pasākumu mērķis ir eksperimentēt ar novatoriskām koncepcijām un metodēm, jo īpaši pievēršoties jaunrades procesa kritiskajiem punktiem. Šīs darbības ietvers:

- eksperimentēšanu ar jaunām idejām Eiropas mērogā, kas īstenojamas valsts vai reģiona vidē, lai veicinātu jaunradi un izveidotu novatoriskus uzņēmumus,
- potenciāla analīzi pierādītu metožu atveidei un/vai līdzekļu vai rezultātu pielietojumu jaunos apstākļos un
- integrētu platformu pielietojumu, kas dod iespējas ieguldīt un izplatīt zināšanas un prasmes attiecībā uz sociāltehniskajiem jaunrades procesiem.

d) *Pakalpojumu sniegšana un to apvienošana*

Eiropas Pētniecības telpas izveide un pakāpeniska jauninājumu sistēmu integrēšana Eiropā prasīs informācijas un pakalpojumu piegādi, kas ir pārāka par pastāvošo valstu fragmentāciju. Veicamie pasākumi attieksies uz:

- *CORDIS*, Eiropas Kopienas Pētniecības un attīstības informācijas dienestu, kuru papildinās citi plašsaziņas līdzekļi, lai informētu dažādas iedzīvotāju mērķa grupas,
- jauninājumu starpniecības centru tīkliem, kuru ģeogrāfiskais pārklājums turpinās palielināties un kuri tiks papildināti ar līdzekļiem, kas sekmētu zināšanu un tehnoloģiju nodošanas veicināšanu starpvalstu mērogā, un
- informācijas un palīgdienestiem tādās jomās kā intelektuālais vai rūpnieciskais īpašums un pieeja jauninājumu finansējumam.

e) *Ekonomiskās un tehnoloģiskās līdzdalības pastiprināšana*

Uz zinātnes atziņām balstītā ekonomikā, ekonomiskā un tehnoloģiskā izlūkošana ir svarīga konkurējošas pētniecības un jauninājumu stratēģijas sastāvdaļa. Veicamo pasākumu uzmanības lokā ir jauninājumu dalībnieki: MVU, pētnieki–uzņēmēji un ieguldītāji. Pasākumi galvenokārt attieksies uz starpniekiem, kuri strādā kopā ar šiem dalībniekiem vai to interesēs, kā arī uz organizācijām, kurām ir ekonomiskās un tehnoloģiskās izlūkošanas pieredze. Tie attieksies uz īpašām zinātnes un tehnoloģijas tēmām vai rūpniecības nozarēm un būs saistīti ar:

- jauninājumu veicināšanu MVU, jo īpaši izmantojot pasākumus, kas vērsti uz MVU līdzdalības veicināšanu Kopienas pētniecības programmās,
- pasākumu atbalstu attiecībā uz tādas informācijas vākšanu, analīzi un izplatīšanu par zinātnes un tehnoloģijas attīstību, pielietojumiem un noietu, kas varētu būt noderīga tiem, kas no tā iegūst, un
- labākas prakses identificēšanu un izplatīšanu, ņemot vērā ekonomisko un tehnoloģisko līdzdalību.

f) *Jauninājumu analīze un novērtējums Kopienas pētniecības projektos*

Pētniecības un jauninājumu ieviešanas pasākumi, kas veikti Kopienas projektu kontekstā, jo īpaši veiksmīgi īstenotas sadarbības un integrētu projektu laikā, ir jaunrades šķēršļu un to pārvarēšanas pieredzes bagātīgs informācijas avots. Retrospektīva šo darbību analīze ietvers:

- informācijas iegūvi un analīzi attiecībā uz tiem pasākumiem, kas veikti, lai veicinātu jauninājumu ieviešanu Kopienas projektos, kā arī par sastaptajiem šķēršļiem un veicamajiem pasākumiem, lai tos novērstu,
- Kopienas projektos gūtās pieredzes salīdzināšanu ar citās valstu vai starpvaldību programmās gūto pieredzi un iegūtās informācijas novērtējumu, un
- minētās informācijas aktīvu izplatīšanu uzņēmumu un citu zināšanu uzkrāšanas un izmantošanas dalībnieku vidū.

### 3. Cilvēkresursi un mobilitāte

Mūsdienu sabiedrība, kuras pamatā ir zinātnes atziņas ir atkarīga no tās spējām radīt, nodot un izmantot informāciju. Tam nepieciešama izziņas resursu sakopošana, sākot ar pētnieku aprindām. Vispārējais cilvēkresursu un mobilitātes stratēģiskais mērķis ir nodrošināt plašu atbalstu bagātīgai un dinamiskai pasaules līmeņa cilvēkresursu attīstībai Eiropas pētniecības sistēmā, ņemot vērā tradicionālās starptautiskās pētniecības dimensijas.

Pētnieku mobilitāte tiks veicināta ar mērķi veiksmīgi izveidot Eiropas pētniecības telpu. Šā pasākuma īstenošanai būs vajadzīgs saskaņotu pasākumu kopums, kuru pamatā būs galvenokārt pētnieku mobilitātes shēmu finansēšana un strukturēšana. Šie pasākumi tiks būtiski pielāgoti pētniecības pieredzes attīstībai un tālāknodošanai, pētnieku karjeras iespēju apvienošanai un paplašināšanai un izcilības veicināšanai pētniecībā Eiropā. Plaši pazīstamās Marijas Kirī vārds attieksies uz visiem attiecīgajiem pasākumiem.

Pasākumi attieksies uz visām zinātnes un tehnoloģijas pētniecības jomām, kas veicinās Kopienas ESP mērķu sasniegšanu. Tomēr, lai atbilstu Eiropas prasību attīstībai šajā jomā, prioritāšu noteikšanas iespēja, piemēram, attiecībā uz zinātņu nozarēm, līdzdalības reģioniem, pētniecības iestāžu tiptiem un pētnieku mērķa grupas potenciālu, jo īpaši sievietēm un jauniem pētniekiem, tiks saglabāta un tiks ņemti vērā pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu sinerģiju augstākās izglītības jomā Eiropā.

Īpaša uzmanība tiks pievērsta:

- sieviešu līdzdalībai visās darbībās un atbilstošiem pasākumiem, lai veicinātu vienlīdzīgāku sadalījumu starp sievietēm un vīriešiem pētniecības jomā,
- personīga rakstura apstākļiem attiecībā uz mobilitāti, jo īpaši, ņemot vērā ģimeni, karjeras attīstību un valodas,
- pētniecības attīstībai mazāk labvēlīgos ES reģionos un asociētajās kandidātvalstīs un vajadzībai pēc intensīvākas un efektīvākas sadarbības starp pētniecības nozarēm un augstākajām mācību iestādēm un uzņēmumiem, tajā skaitā MVU.

Lai arī turpmāk nodrošinātu cilvēka potenciāla paaugstināšanu pētniecībā Eiropā, pasākumu mērķis ir piesaistīt labākos un daudzsoļošākos pētniekus no trešām valstīm <sup>(1)</sup>, veicināt Eiropas pētnieku mācības ārzemēs un veicināt to Eiropas zinātnieku atgriešanos, kuri neestrādā Eiropā.

#### Veicamie pasākumi

Pasākumi tiks īstenoti četros galvenajos pasākumu kopumos.

##### a) Uzņēmējais valsts veiktas darbības

Pirmā pasākumu kopuma mērķis ir atbalstīt pētniecības tīklu, pētniecības iestādes un uzņēmumus (tajā skaitā jo īpaši MVU) saskaņā ar strukturētām globālām shēmām pētnieku starpvalstu mācībām un mobilitātei un zinātniskās izpētes pieredzes attīstībai un nodošanai, tajā skaitā tās prasmes, kas attiecas uz pētniecības vadību un pētniecības ētiku. Minēto darbību rezultātā notiks izmaiņas Eiropas pētniecības sistēmas struktūrā, jo īpaši veicinot jaunos pētniekus pievērsties pētniecības karjerai.

Pasākumi ir paredzēti pētniekiem, kas nesen uzsākuši pētnieka karjeru (parasti pirmo četru gadu laikā), tiem pētniekiem, kas iegūst doktora grādu, kamēr pētniecības pieredzes un zināšanu nodošanai tiks iesaistīti pieredzējušāki pētnieki. Šie pasākumi paredzēti arī mobilitātes veicināšanai starp dažādām nozarēm.

— Marijas Kirī vārdā nosauktie pētnieku sagatavošanas tīkli — tie nodrošina līdzekļus starptautiski atzītu pētnieku komandu apvienošanai konkrēta korpētījuma kontekstā, lai formulētu un īstenotu strukturētu mācību programmu pētniekiem konkrētā pētniecības nozarē. Šie tīkli nodrošinās vienotu, bet elastīgu sistēmu pētnieku sagatavošanai un profesionālajai attīstībai, jo īpaši to pētniecības karjeras sākuma stadijā. Tīklu mērķis ir arī nodrošināt kvalificētu pētnieku kritisko skaitu, jo īpaši jomās, kurās vajadzīga īpaša specializācija un/vai kuras ir sadrumstalotas, un veicināt organizatorisko un disciplināro šķēršļu pārvarēšanu, jo īpaši ar daudzdisciplinārās pētniecības palīdzību. Tie nodrošinās arī tūlītējus un efektīvus līdzekļus mazāk labvēlīgu ES reģionu un asociēto kandidātvalstu iesaistīšanai starptautiski atzītā Eiropas pētniecības sadarbībā. Sadarbības partneriem tiks nodrošināta liela patstāvība un elastīgums, lai definētu sīki izstrādātus noteikumus pētniecības tīklu darbībā. Sadarbības ilgums parasti ir četri gadi, ar attiecīgām stipendijām līdz trim gadiem, ieskaitot īslaicīgas uzturēšanās.

— Marijas Kirī vārdā nosauktās viesuzņemšanas stipendijas pētnieku sagatavošanai to karjeras sākuma stadijā — to mērķauditorija ir augstākās izglītības un pētniecības institūti, mācību centri un uzņēmumi un darbības mērķis ir palielināt šo institūtu, centru un uzņēmumu kompetenci. Shēma paredzēta pētniekiem profesionālās karjeras sākuma stadijā. Tā koncentrēsies uz īpašas zinātniskas un tehnoloģiskās pieredzes pārņemšanu pētniecībā, kā arī uz papildu prasmju apguvi. Uzturēšanās vietas tiks izraudzītas pēc pētnieku specializācijas jomas. Attiecīgās stipendijas dos iespēju uzturēties mācību vietā ne ilgāk kā trīs gadus. Shēma darbosies arī, lai veicinātu labāk koordinētas pieejas mācībām minētajās iestādēs, jo īpaši attiecībā uz tiem, kas iesaistīti starptautiskajās doktorantūras studijās.

— Marijas Kirī vārdā nosauktās viesuzņemšanas stipendijas zināšanu tālāknodošanai — tās paredzētas Eiropas organizācijām (universitātēm, zinātniskās pētniecības centriem, uzņēmumiem u. c.), kurām nepieciešams attīstīt pieredzi jaunās pētniecības nozarēs, kā arī pētniecības pieredzes attīstības veicināšanai mazāk labvēlīgos ES reģionos un asociētajās kandidātvalstīs. Viesuzņemšanas stipendijas zināšanu tālāknodošanai dos iespēju pieredzējušiem pētniekiem uzturēties šajās iestādēs, lai nodotu zināšanas, pētniecības pieredzi un tehnoloģiju apguvi. Stipendijas piešķir ne ilgāk kā uz diviem gadiem.

<sup>(1)</sup> Trešo valstu pētnieku līdzdalība un finansēšana ir paredzēta visās uzņēmējais valsts veiktajās mobilitātes shēmās (a daļa), kā arī vienā no individuālajām shēmām (b daļa). Šādos gadījumos ņems vērā jebkurus attiecīgos pasākumus, kas veikti starp Kopieniu un šīm valstīm vai valstu grupām, kā arī līdzdalību attiecīgajā pamatprogrammā un tās finansēšanas noteikumus.

- Marijas Kirī vārdā nosauktie konferenču un mācību kursi — tie sekmēs jauno pētnieku iespējas apgūt vadošo pētnieku pieredzi. Atbalsts tiks piešķirts īpašām mācību formām (tajā skaitā virtuālām mācībām), kas uzsvēr attiecīgos Eiropas sasniegumus un intereses. Paredzētas divas pasākumu kategorijas: pirmā pasākumu kategorija attiecas uz saskaņotiem augsta līmeņa konferenču cikliem un/vai mācību kursiem (vasaras universitātes, laboratorijas mācību kursi utt.), ko piedāvā viens organizators un kas attiecas uz vienu vai vairākām īpašām tēmām; otrā pasākumu kategorija sniedz atbalstu jauno pētnieku līdzdalībai lielās konferencēs, kuru izvēles pamatā ir īpaša interese par mācībām. Šādi pasākumi parasti ilgst dažas dienas, taču tie var ilgt arī dažas nedēļas, piemēram, vasaras universitātes gadījumā.

b) *Individuāli pasākumi*

Otrais pasākumu kopums attiecas uz individuālu pētnieku atbalstu, lai palīdzētu tiem sasniegt profesionāla brieduma un neatkarības statusu, atbilstoši to īpašām vajadzībām, ar mērķi papildināt individuālo pieredzi, jo īpaši daudzdisciplināras pētniecības un zinātniskās pētniecības vadības izpratnē. Tie attiecas arī uz Eiropas un trešo valstu pētnieku saikni. Šis pasākumu kopums ietver vairākas shēmas, kas veidotas saskaņā ar minēto pētnieku ģeogrāfisko izcelsmi un galamērķi. Līdzdalība šajās shēmās ir pieejama pētniekiem ar vizmāz četru gadu ilgu pieredzi pētniecībā vai tiem, kuriem ir doktora grāds.

- Marijas Kirī vārdā nosauktās Eiropas stipendijas — tās dod iespēju daudzsoļiem pētniekiem no ES un asociētajām valstīm piedalīties mācībās, veicot pētījumus Eiropas organizācijās, kas visvairāk atbilst to individuālajām vajadzībām. Pieteikumu iesniedz stipendiāts sadarbībā ar viesuzņēmēju iestādi. Tēmu brīvi izvēlas pētnieks sadarbībā ar viesuzņēmēju iestādi ar mērķi papildināt un/vai dažādot viņa/viņas pieredzi. Šīs stipendijas tiek piešķirtas uz laiku no viena līdz diviem gadiem.
- Marijas Kirī vārdā nosauktās starptautiskās stipendijas ES un asociēto valstu pētniekiem — tās piešķir pētniekiem no ES un asociētajām valstīm darbam attiecīgā trešās valsts pētniecības centrā, tādējādi paplašinot dalībnieku starptautiskās pētniecības pieredzi. Saskaņā ar šo shēmu ir jāiesniedz saskaņota individuālā mācību programma, kuras pirmā mācību daļa ir ārzemēs, kurai seko obligāta otrā daļa Eiropā. Šis atbalsts tiek piešķirts pietiekoši ilgam mācību laikam.
- Marijas Kirī vārdā nosauktās starptautiskās stipendijas trešo valstu pētniekiem — to mērķis ir piesaistīt augstākā līmeņa pētniekus no trešām valstīm, lai tie strādātu un uzņemtos pētnieku sagatavošanu Eiropā, ar mērķi attīstīt savstarpēji izdevīgu Eiropas un trešo valstu pētniecības sadarbību. Jauno valstu, pārejas ekonomikas valstu un jaunattīstības valstu gadījumā shēma var ietvert nosacījumu, ka stipendiātiem jāatgriežas savā izcelsmes valstī.

c) *Izcilības veicināšana un atzīšana*

Trešais pasākumu kopums ir vērst uz Eiropas pētniecības izcilības veicināšanu un atzīšanu, tādējādi palielinot tās atpazīstamību un pievilcību. Tā mērķis ir sekmēt Eiropas pētniecības komandu darbu, jo īpaši jaunās un/vai zinātnes jomās, kuras attīstās, un uzsvērt Eiropas pētnieku personīgos sasniegumus, lai atbalstītu to turpmāko attīstību un starptautisku atzīšanu, vienlaicīgi veicinot viņu darba izplatīšanu zinātnisko aprindu interesēs.

- Marijas Kirī vārdā nosauktās prēmijas par izcilību — to mērķis ir nodrošināt atbalstu to Eiropas pētniecības komandu izveidei un attīstībai, kurām ir izaugsmes iespējas sasniegt augstu izcilības līmeni, it īpaši tām komandām, kuras ieņem vadošo lomu starpnozaru pētījumu veikšanā. Prēmiju piešķir uz laiku līdz četriem gadiem, pamatojoties uz konkrēti definētu pētniecības programmu.
- Marijas Kirī vārdā nosauktie apbalvojumi par izcilību — tās ir zinātniskas balvas, lai apliecinātu sabiedrības atzinību izciliem pētniekiem, kas agrāk sagatavoti un saņēmuši mobilitātes atbalstu no Kopienas. Apbalvojuma kandidāti var pieteikties paši vai tos var pieteikt kāds cits.
- Marijas Kirī vārdā nosauktā stažēšanās — to piešķir ar mērķi izraudzīties augstākā līmeņa darbiniekus, jo īpaši, lai piesaistītu pasaules līmeņa pētniekus un veicinātu viņu karjeras atsākšanu Eiropā. Apbalvojums parasti tiek piešķirts uz trim gadiem. Šo shēmu var attīstīt saskaņā ar uzņēmēju valstu veiktajām darbībām.

d) *Atgriešanās un reintegrācijas mehānismi*

Turpmāk aprakstītais Marijas Kirī vārdā nosauktais atgriešanās un reintegrācijas stipendiju piešķiršanas mehānisms paredzēts pētniekiem no ES un asociētajām valstīm, kas tikko pabeiguši Marijas Kirī vārdā nosaukto stipendijas programmu, kas paredzēta vismaz diviem gadiem. To sastāda vienreizēja izmaksa pabalsta formā, kas izmantojama viena gada laikā pēc Marijas Kirī vārdā nosauktās stipendijas līdzekļu izlietojuma. To piešķir stipendiātiem, pamatojoties uz konkrētu projektu, kuru izvērtē atsevišķi. Mehānisms paredzēts pētnieka profesionālai reintegrācijai, nodrošinot prioritāti reintegrācijai viņa/viņas izcelsmes valsts reģionā.

Līdzīgs mehānisms, kas paredzēts ilgākam laika posmam, pat līdz diviem gadiem, attieksies uz Eiropas pētniekiem, kuri veikuši pētījumus ārpus Eiropas ne mazāk kā piecus gadus, neatkarīgi no tā vai tie ir saņēmuši Marijas Kirī stipendiju vai ne, un kuri vēlas atgriezties Eiropā.

Sadarbība ar dalībvalstīm un asociētajām valstīm

Cilvēkresursu un mobilitātes pasākumu mērķis ir tādu iniciatīvu līdzfinansējums, kuras veicina sadarbību un ir sinerģiskas ar programmām valsts un reģionālā līmenī, ar nosacījumu, ka tās atbilst augstākminēto shēmu īpašiem mērķiem. Šādu sadarbību nodibina, pamatojoties uz attiecīgajiem Kopienas kritērijiem, lai radītu faktisku pieeju šīm iniciatīvām visiem ES un asociēto valstu pētniekiem, kuri piedalās programmās valsts un reģionālā līmenī, jo īpaši, sniedzot iespēju piedalīties šajās programmās pētniekiem, kas nav no attiecīgās valsts, kā arī veicinot pētnieku pārrobežu mācības un savstarpēji atzītu pētniecības mācību standartu pieņemšanu.

Tiks iesniegti priekšlikumi, lai pastiprinātu dalībvalstu un asociēto valstu sadarbību pētnieku klātbūtnes nodrošināšanā, kas ir svarīgākais elements jebkurā mobilitātes shēmā pētniekiem, kuri pārvietojas Eiropas robežās vai atgriežas Eiropā. Jo īpaši šādi priekšlikumi paredzami, lai nodrošinātu atbalstu vienota informācijas tīkla izveidei starp pastāvošajām un jaunajām struktūrām, valsts vai reģionālā līmenī, lai nodrošinātu praktisku palīdzību ārzemju pētnieku mobilitātei šādās jomās (juridiskā, pārvaldes, ģimenes vai kultūras).

Turpmākais šādas sadarbības aspekts attiecas uz uzdevumiem, kas saistīti ar to pasākumu vadību, kuriem ir cita nozīme kā uzņēmējas valsts veiktajiem pasākumiem. Šajā kontekstā, paredzot alternatīvus vadības veidus un trūkumu novēršanu individuālos stipendiju līgumos, ir vajadzīga iepriekšēja skaidru uzdevumu un atbildības noteikšana saskaņā ar Kopienas finansiālajiem noteikumiem un likumiem un ir jāveic attiecīgā izmaksu/ieguvumu analīze. Tiks izveidots mehānisms, lai uzraudzītu un optimizētu pētnieku mobilitāti un to Eiropas pētnieku atgriešanos, kuri uz laiku emigrējuši no Eiropas. Šāds pats mehānisms kalpos arī, lai uzraudzītu kandidātvalstu pētnieku mobilitāti, paplašinot Eiropas Savienību.

Iekšējā sadarbība pamatprogrammā

Cilvēkresursu un mobilitātes jomās veikto pasākumu uzdevums ir atbalstīt pētnieku sagatavošanas un pētnieku pieredzes attīstību. Tas veicams paralēli pasākumiem, kuri īstenojami tematisko prioritāšu kontekstā. Nav izslēgta citu līdzīgu pasākumu piemērošana pamatprogrammas īstenošanas gaitā, lai iekļautu tajā tamlīdzīgus elementus. Cilvēkresursu un mobilitātes jomā veiktie pasākumi nodrošina palīdzību, ņemot vērā pastāvīgu kritēriju noteikšanu attiecībā uz šādu pasākumu novērtējumu, izvēli un uzraudzību, kā arī vienotas pieejas vecināšanu pasākumiem, lai nodrošinātu saskaņotību un iespējamu sinerģiju attīstībā un vienlīdzīgu sieviešu un vīriešu līdzdalības sadalījumu.

#### 4. Pētniecības infrastruktūras

Eiropas pētnieku komandu spējas saglabāt vietu visu zinātnes un tehnoloģijas nozaru darbības centrā ir atkarīgas no tiem sniegtā infrastruktūras attīstības atbalsta. Termins "pētniecības infrastruktūra" attiecas uz iekārtām un resursiem, kas nodrošina būtiskus pakalpojumus pētnieku aprindām akadēmiskā un/vai ražošanas jomā. Pētniecības infrastruktūras var būt "vienkopus izvietotas" (viens resurss vienā atrašanās vietā) vai "izkliedētas" (izkliedēts resurss tīkls, tajā skaitā, pamatojoties uz GRID veida infrastruktūru), vai "virtuālas" (pakalpojumu nodrošina elektroniski).

Vispārīgais šā pasākuma mērķis ir veicināt augstākās kvalitātes un darbības pētniecības infrastruktūru tīkla attīstību Eiropā un nodrošināt to optimālu izmantošanu Eiropas mērogā, pamatojoties uz pētnieku aprindu izteiktajām vēlmēm. Īpaši tas attieksies uz:

- piekļuves nodrošināšanu infrastruktūrām, kas vajadzīgas pētījumu veikšanai Eiropas pētniekiem, neatkarīgi no infrastruktūras atrašanās vietas,
- atbalsta nodrošināšanu Eiropas līmeņa pieejai jaunu pētniecības infrastruktūru attīstībai, arī reģionālā un starprēģionālā līmenī, un pastāvošo infrastruktūru izmantošanai un pilnveidošanai, tajā skaitā vajadzības gadījumā nodrošinot piekļuvi globālas nozīmes iekārtām, kas nav pieejamas Eiropā.

Vajadzības gadījumā atbalsts pētniecības infrastruktūrām šajā programmā tiks īstenots sadarbībā ar pamatprogrammas tematiskajām prioritātēm un citām pieejamām atbalsta formām.

Tiks īstenotas piecas atbalsta shēmas:

- Starptautiska piekļuve. Mērķis ir atbalstīt pētnieku grupu (tajā skaitā individuālo pētnieku) iespējas, lai nodrošinātu piekļuvi individuāli svarīgām pētniecības infrastruktūrām, kas visvairāk piemērotas pētnieku darbam. Kopienas finansējums segs vajadzīgas ekspluatācijas izmaksas, nodrošinot piekļuvi šādām infrastruktūrām tām pētniecības grupām, kuras strādā dalībvalstīs un asociētajās valstīs, taču ne tajā pašā valstī, kurā atrodas attiecīgās infrastruktūras vadītājs.
- Integrējoši pasākumi. Mērķis ir atbalstīt būtisku pakalpojumu nodrošināšanu pētnieku aprindām Eiropas līmenī. Papildus starptautiskai pieejai šis mehānisms var ietvert sadarbības tīklu veidošanu un vadību un kopīgu pētniecības projektu veikšanu, kas paaugstina attiecīgo infrastruktūru darbības līmeni. Mehānisms veicinās nepilnību samazināšanu, kas varētu ierobežot pētniecības rezultātu potenciālo izmantošanu ražošanā, tajā skaitā MVU. Integrējošo pasākumu izvēle notiks, pamatojoties uz plaša profila, bet elastīgu zinātnisko un tehnoloģisko Eiropas dimensijas programmu, kas vajadzības gadījumā paredzēta ilgtermiņa programmas ilgtspējai. Šo mehānismu var īstenot ar integrētās infrastruktūras iniciatīvu un koordinēšanas darbību starpniecību.
- Sakaru tīkla attīstība. Šāpasākuma mērķis ir, atbalstot pastāvošās pētniecības infrastruktūras, sadarbībā ar prioritāro tēmu pētniecības zonām informācijas sabiedrības tehnoloģijās radīt ciešāku sadarbību saistīto iniciatīvu vidū, jo īpaši nodibinot lielaudas un ātrdarbīgus sakaru tīklus visiem pētniekiem Eiropā (*GEANT*) un īpašus augsta snieguma tīklus un izmēģinājumu standus (*GRID*), kā arī elektroniskās publicēšanas pakalpojumus.
- Projekta izpēte. Mērķis ir katrā atsevišķā gadījumā veicināt priekšizpēti un tehnisko sagatavošanas darbu kādā no dalībvalstīm vai asociētajām valstīm, tām jaunajām infrastruktūrām, kuras atbilst Eiropas mērogam un interesēm, ņemot vērā visu potenciālo lietotāju vajadzības un sistemātiski izpētot finansējuma iespējas no citiem avotiem, to skaitā EIB vai struktūrfondiem, šo infrastruktūru finansēšanai.
- Jaunu infrastruktūru radīšana, optimizējot Eiropas infrastruktūras, nodrošinot ierobežotu atbalstu konkrētām projektu daudzumam jaunu infrastruktūru attīstīšanai pietiekami pamatotos gadījumos, kad šādam atbalstam var būt izšķirošas sekas Eiropas pievienotās vērtības izpratnē. Šis atbalsts, pamatoti ņemot vērā dalībvalstu atzinumu, var papildināt finansējumu no EIB vai struktūrfondiem šo infrastruktūru atbalstam.

Parasti jaunu vai attīstības stadijā esošu infrastruktūru finansēšana tiek ierobežota līdz vajadzīgajam minimumam, lai paātrinātu darbību galvenajā konstruktīvajā daļā un nodrošinātu attiecīgo infrastruktūru ilgtermiņa noturību, izmantojot valsts finansējumu un/vai citus finansēšanas avotus. Šādu finansējumu nodrošina tikai ar nosacījumu, ka tiek sniegts detalizēts pamatojums, kas balstīts uz Eiropas pievienoto vērtību, pievēršoties zinātniskām, juridiskām un finansālām dimensijām paredzētajā attīstībā. Platjoslas sakaru tīkli, kuriem ir liela nozīme attiecībā uz tiem politiskajiem mērķiem, kurus izvirzījusi Eiropas Pētniecības zona un e-Eiropas iniciatīva, ir jāizmanto arī kā līdzekļi, lai veicinātu zinātnisko sadarbību ar trešām valstīm.

Šajā programmā, atbalstot pētniecības infrastruktūras, vajadzības gadījumā jāņem vērā pastāvošie vai nākotnē veidojamie mehānismi Eiropas mēroga pieejai pētniecības infrastruktūrām Eiropā (piemēram, Valsts pētniecības un izglītības tīkls, NRENS un Eiropas Pētniecības infrastruktūru stratēģijas komisija), kā arī pastāvošo Eiropas un starptautisko organizāciju (piemēram, Eiropas Zinātnes fonds, ESF) zinātniskie dati. Papildu pasākumi šajā programmā var tikt īstenoti vajadzības gadījumā, lai uzturētu šos mehānismus.

## 5. Zinātne un sabiedrība

Šodien un vēl jo vairāk rītdienas sabiedrībā, kuras pamatā ir zinātnes atziņas, zinātnes un tehnoloģijas klātbūtne ir visuresoša gan ekonomikā, gan ikdienas dzīvē. Lai īstenotu to potenciālu, lai nodrošinātu pastāvīgi augošu dzīves kvalitāti tās plašākajā izpratnē — Eiropas pilsoņiem, ir vajadzīga jaunas attiecības un produktīvāks dialogs starp zinātnes aprindām, uzņēmumiem, politikas veidotājiem un sabiedrību kopumā, tādējādi vajadzīga arī zinātnieku kritiskā domāšana un atbildība par sabiedrības interesēm.

Šāds dialogs neaprobežojas tikai ar ES. Tam jābūt starptautiskam pēc tā darbības jomas, ņemot vērā tā paplašināšanās iespējas un globālo kontekstu. Ņemot vērā ļoti plašo jautājumu loku un mijiedarbību, kas vērojama zinātnes un tehnoloģijas attiecībās, no vienas puses, un plašākas sabiedrības attiecībās, no otras puses, šie apsvērumi jāiekļauj visās pamatprogrammu darbību jomās. Šā īpašā pasākuma mērķis ir attīstīt strukturālu saikni starp institūcijām un attiecīgajiem pasākumiem un galveno uzmanību veltīt pasākumu vadībai jomā, kas attiecas uz vairākām pamatprogrammas daļām, izmantojot vienotu pamatprincipu kopumu un attīstot attiecīgus līdzekļus un pieejas.

Tas tiks īstenots, izmantojot sadarbības tīklus, salīdzinošas pieejas, labākās prakses savstarpēju apmaiņu, attīstot un veicinot metodiku izmantošanas iespējas, pētniecības un valsts centienu vienotību. Īstenojot Zinātnes un sabiedrības rīcības plānu, jārada piemērotas sinerģijas. Īpašos gadījumos tiks atbalstīts šāda veida pētījums.

### a) *Pētniecības tuvināšana sabiedrībai*

Mērķis ir sistemātiski analizēt dažādus “zinātnes un valsts pārvaldes” aspektus, lai radītu apstākļus, kādos pieņemtie politiskie lēmumi efektīvāk atbilst sabiedrības vajadzībām, ir zinātniski pamatoti un vienlaicīgi ievēro pilsoniskās sabiedrības vajadzības. Tādēļ ir vajadzīgs:

- apsvērt efektīvu dialogu attiecībā uz potenciāliem zinātnes un tehnoloģijas jautājumiem, kuri var ietekmēt turpmāko politikas attīstību,
- attīstīt piemērotus līdzekļus zinātnisku atsauču sniegšanai un zinātnes atziņu aprītei politiķu vidū un
- nodrošināt politiķus ar līdzekļiem, kas ļautu novērtēt un vadīt zinātnisko varbūtību, risku un piesardzību.
- Zinātne un valsts pārvalde: analizēt un atbalstīt labāko praksi; attīstīt jaunus konsultāciju mehānismus (tādus kā pilsoņu diskusijas), lai veicinātu produktīvāku pilsoniskās sabiedrības un attiecīgo ieinteresēto personu iesaisti politikas veidošanā un īstenošanā, tajā skaitā zinātnisko rezultātu paziņošanu, kas vajadzīga lēmumu pieņemšanai pilsoniskajai sabiedrībai un ieinteresētajām personām rakstiski saprotamā veidā; uzraudzīt darbības, kas attiecas uz pastāvošajiem politikas veidošanas procesiem, lai novērtētu ekspertu, uzņēmumu, pilsoniskās sabiedrības un politikas veidotāju mijiedarbību.
- Zinātniskās atziņas un atsauču sistēmas: pieredzes un veiksmīgas prakses apmaiņa; globālo zinātnisko atziņu radīšanas uzraudzība un šo atziņu izmantošana lēmuma pieņemšanai; jaunu un labāku metodiku attīstīšana uzticamām un atzītām atsauču sistēmām; tajā skaitā Eiropas Pētniecības padomdevēja valdes un tās apakškomiteju nevainojamas darbības un efektīvas izmantošanas nodrošināšana, lai sniegtu zinātnes atziņas Eiropas Pētniecības zonas attīstībai.

b) *Atbildīga zinātnes un tehnoloģijas pētniecība un pielietošana*

Mērķis ir nodrošināt to, lai zinātnes straujā attīstība būtu saskaņā ar ētikas pamatprincipiem. Pasākumi sekmēs "atbildīgās pētniecības" attīstību Eiropā, kurā pētniecības brīvības prasības labāk saskanēs ar pienākumiem attiecībā pret sabiedrību un vidi, kas saistīti ar zinātnes un tehnoloģijas attīstību un piemērošanu, kā arī sabiedrisko dialogu, uzraudzību un savlaicīga brīdinājuma sistēmām un uzraudzību ētikas un sociālajā jomā un jautājumā par riskiem, kas rodas sakarā ar tehnoloģiskiem jauninājumiem, atbilstīgi atbildīgo politiku un citu iesaistīto grupu nolūkam.

- Ētika: sadarbības tīkla izveide starp pastāvošajām ētikas iestādēm un to veiktajiem pasākumiem Eiropā un dialoga veicināšana par pētniecības ētiku ar citiem reģioniem globālā mērogā; izpratnes veicināšana un mācības ētikas jautājumos; pētniecības pasākumu un tehnoloģijas jauninājumu rīcības kodeksa koordinēšana un attīstīšana; pētījums par ētiku saistībā ar zinātņi, tehnoloģijas attīstību un tās lietojumu, piemēram, attiecībā uz informācijas sabiedrību, nanotehnoloģijām, cilvēka ģenētiku un biomedicīnisko izpēti un pārtikas tehnoloģijām.
- Varbūtības, riska un piesardzības principa īstenošana: labākās pieredzes analīze un atbalsta sniegšana, piemērojot piesardzības principu dažādās politikas veidošanas jomās un varbūtības un riska izvērtējums, vadība un paziņošana.

c) *Zinātnes/sabiedrības dialoga veicināšana par sieviešu lomu zinātnē*

Lai atbalstītu zinātnes un tehnoloģijas atbildīgu attīstību, vajadzīgs ne tikai pastāvīgs dialogs ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, bet arī labāka sabiedrības zinātnisko un tehnoloģisko priekšrocību, to iespējamās savstarpējās ietekmes apzināšanās un plašāka zinātnes un jauninājumu kultūras izpratne. Pastāv arī īpašas vajadzības, lai veicinātu jaunu cilvēku interesi par zinātņi, palielinātu zinātnieka profesijas pievilcību un gūtu panākumus dzimumu līdztiesības jomā zinātnē, kas arī veicinās cilvēkresursu attīstību un dos iespēju sasniegt augstu līmeni Eiropas pētniecībā.

- Sabiedriskā izpratne un pārliecība: izpratni veicinošu pasākumu atbalstīšana un sasniegumu atzīšana pētniecībā Eiropā; sabiedrības viedokli ietekmējošu faktoru analīze, tajā skaitā plašsaziņas līdzekļu un zinātnes paziņojumu ietekme; jaunu ceļu meklēšana sabiedrības izpratnes un zināšanu palielināšanai; visaptverošu "ieinteresēto personu" diskusiju veicināšana, iesaistot visas attiecīgās ieinteresētās personas; sabiedrības informētības veicināšana par jauninājumiem.
- Jauniešu interese par karjeru zinātnes jomā: pasākumi jaunās paaudzes iesaistei, lai tā piedalītos diskusijā par zinātņi un tehnoloģiju un tās sociālo ietekmi un padziļinātu zināšanas par zinātnes un tehnoloģijas sasniegumiem (piemēram, veicot praktiskas mācības studentiem un sadarbojoties ar skolām); atbalsta pasākumi, kas veicinātu labāku zinātnes izpratni meitenēm un zēniem oficiālās izglītības sistēmā vai ārpus tās un sekmētu zinātnes kā profesijas pievilcīgumu un tās sociālo aspektu labāku izpratni.
- Sievietes zinātnē: diskusijas politikā valsts un reģionālā līmenī, lai piesaistītu sievietes-zinātnieces un sekmētu to līdzdalību privātajā sektorā; pilnveidot sistēmu sieviešu iesaistīšanai zinātniskajā darbībā (*Gender Watch System*) un ar to saistītajās darbībās, lai veicinātu dzimumu līdztiesību visas pamatprogrammas apjomā; īpaši pasākumi labākas izpratnes attīstīšanai par dzimumu līdztiesību zinātnē.

## II PIELIKUMS

ORIENTĒJOŠS ĪPAŠĀS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAI VAJADZĪGO LĪDZEKĻU SUMMAS  
SADALĪJUMS

Pasākumu veidi	Apjoms (miljonos EUR)
Pētījumi un jauninājumi	290
Cilvēkresursi	1 580
Pētniecības infrastruktūras	655 <sup>(1)</sup>
Zinātne un sabiedrība	80
<b>Kopā</b>	<b>2 605</b>

<sup>(1)</sup> Iekļaujot līdz 200 miljoniem EUR tālākai GEANT un GRID attīstībai.

## III PIELIKUMS

## PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS LĪDZEKĻI

Lai īstenotu īpašo programmu un saskaņā ar Lēmumu Nr. 1513/2002/EK un līdzdalības un izplatīšanas noteikumiem, Komisija visās zinātnes un tehnoloģijas jomās var piemērot:

- īpašus jauninājumu projektus, kuri īstenojami "Pētniecības un jauninājumu" jomā. Tie ir izstrādāti, lai pārbaudītu, apstiprinātu un izplatītu jaunas novatoriskas koncepcijas un metodes Eiropas līmenī,
- īpašus jauninājumu projektus, kuri īstenojami "Zinātnes un sabiedrības" jomā. Tiem būs konkrēts mērķis, un tie būs vienā no divām sekojošām formām, ja tas atbilst attiecīgai tēmai, vai arī tiem būs abu formu kombinācija:
  - a) pētniecības un tehnoloģijas attīstības projekts, kas paredzēts jaunu zināšanu ieguvei, lai ievērojami uzlabotu vai izstrādātu jaunus produktus, procesus vai pakalpojumus vai atbilstu citām sabiedrības un Kopienas politikas vajadzībām;
  - b) demonstrējumu projekts, kas izstrādāts, lai pierādītu jaunu tehnoloģiju dzīvotspēju, kas piedāvā iespējamās ekonomiskās priekšrocības, bet kuru nevar tieši komercializēt,
- integrētas infrastruktūru iniciatīvas, kuras īstenojamas "Pētniecības infrastruktūras" jomā. Tās apvieno vairākas darbības, kas ir nozīmīgas, lai nostiprinātu un attīstītu pētniecības infrastruktūras, lai nodrošinātu pakalpojumus Eiropas līmenī. Šajā nolūkā tiks apvienoti sadarbības un atbalsta pasākumi (piemēram, tādi, kas attiecas uz starptautisku pieeju) vai pētniecības pasākumi, kas veicami infrastruktūras darbības uzlabošanai, tomēr neietverot finansējumu investīcijām jaunu infrastruktūru radīšanai, kuras finansējamas tikai kā īpaši atbalsta pasākumi. Minētās darbības ietver tādu aspektu kā zināšanu izplatīšana to potenciālajiem lietotājiem, tajā skaitā ražotājiem un jo īpaši MVU,
- pasākumus cilvēkresursu attīstības un mobilitātes veicināšanai, kas īstenojami "Cilvēkresursu un mobilitātes" jomā. To mērķis ir zināšanu apguve, pieredzes attīstība un zināšanu nodošana. Tie būs saistīti ar atbalsta sniegšanu pasākumiem, kuras sniedz fiziskas personas, viesuzņēmēju struktūras, tajā skaitā mācību tīkli, kā arī Eiropas pētniecības komandas,
- koordinējošus pasākumus, kas īstenojami visās programmas zonās. Tie paredzēti, lai veicinātu un atbalstītu vairāku pētniecības un jauninājumu uzņēmēju koordinētās iniciatīvas, kuru mērķis ir uzlabot integrāciju. Tiem atbilst tādi pasākumi kā konferenču, sanāksmju organizēšana, izpētes veikšana, personāla rotācija, veiksmīgas pieredzes apmaiņas izplatīšana, informācijas sistēmu un ekspertu grupu izveide, un vajadzības gadījumā tie paredz atbalstu kopīgu vai vienotu iniciatīvu definēšanai, organizēšanai un vadībai,
- īpašus atbalsta pasākumus, kas īstenojami visās programmas jomās. Tie papildinās pamatprogrammas izpildi, un tie piemērojami, lai palīdzētu sagatavoties turpmākai Kopienas pētniecības vai tehnoloģijas attīstības politikas attīstībai, ietverot pasākumus, kas veicami uzraudzības un novērtēšanas nolūkā. Jo īpaši šie pasākumi paredz konferenču, semināru organizēšanu, pētījumu un analīzes veikšanu, augsta līmeņa zinātnisko apbalvojumu piešķiršanu un konkursu organizēšanu, darba un ekspertu grupu izveidi, operatīva atbalsta sniegšanu un izplatīšanu, informācijas un saziņas pasākumus vai to savādāku grupējumu atbilstoši katram atsevišķam gadījumam. Tie var arī ietvert pasākumus pētniecības infrastruktūras atbalstam, piemēram, starptautisko pieeju sagatavošanu tehniskajam darbam (tajā skaitā priekšizpētei) un jaunu infrastruktūru attīstībai.

Komisija novērtēs piedāvājumus saskaņā ar vērtēšanas kritērijiem, kas izklāstīti starp augstākminētajiem juridiskajiem līdzekļiem.

Kopienas finansējumu piešķirs saskaņā ar iepriekšminētajiem juridiskajiem instrumentiem un saskaņā ar Kopienas pamatprogrammu par valsts palīdzību pētniecībai. Dažos gadījumos, ja projekts saņem maksimālo iespējamo līdzfinansējumu, kas atļauts pamtprogrammā, vai vispārēju stipendiju, var piešķirt papildu finansējumu no struktūrfondiem saskaņā ar Padomes 1999. gada 21. jūnija Regulu (EK) Nr. 1260/99, kas nosaka vispārējus noteikumus struktūrfondiem (<sup>1</sup>).

Ja piedalās vienības no kandidātvalstīm, pie līdzīgiem nosacījumiem var piešķirt papildu finansējumu no pirmspievienotās finansiālajām programmām. Ja piedalās iestādes no Vidusjūras valstīm vai attīstības valstīm, var paredzēt papildu finansējumu no MEDA programmas un finansiālajām programmām Kopienas atbalstam attīstībai.

Darbības, kas minētas Līguma 169. un 171. pantā, kas paredzētas zinātniskiem un tehnoloģiskiem mērķiem, kas izklāstīti šā lēmuma I pielikumā, var saņemt finansiālu atbalstu no īpašās programmas saskaņā ar attiecīgiem lēmumiem, ņemot vērā Līguma 172. pantu. Īstenojot šo programmu, Komisijai ir tiesības griezties pēc tehniskas palīdzības.

---

(<sup>1</sup>) OV L 161, 26.6.1999., 1. lpp.